

[Patursson.]

sorg for, dels at de to elever får deres eksamen, dels at eleverne ved gymnasiet i Thorshavn ved alle eksaminationer i fremtiden frit kan anvende deres modersmål, færøsk.“

I sit svar udtaler statsministeren bl. a.:

„Jeg må bestemt afvise, at der udøves sprogsvang ved gymnasiet i Thorshavn. Studentereksamen for Færøerne afholdes i henhold til en kongelig anordning, hvorved den danske gymnasielov efter hjemmestyrets ønske er sat i kraft for øerne.

Fra undervisningsministeriets side har man principielt anset elevernes ønske om at tale færøsk ved den mundtlige eksamination, som blev rejst i 1973, for rimeligt. Som det er hr. Patursson bekendt fra undervisningsministerens svar på et lignende spørgsmål i februar 1974, lå vanskeligheden i det rent praktiske forhold, at man ikke har haft tilstrækkeligt med censorer, der forstår færøsk. Til eksaminationen i 1974 lykkedes det dog at skaffe censorer til alle fag med undtagelse af faget samfundsfag, som i øvrigt kun nogle af eleverne skulle aflægge prøve i.

Undervisningsministeren har meddelt mig, at direktoratet den 23. juli 1974 har haft en drøftelse med landsstyret om sprogproblemet. Undervisningsministeriet vil herefter foretage en undersøgelse af de forskellige praktiske muligheder for, at eksaminationen på Færøerne kan foregå på færøsk i så stort omfang som muligt og helst i alle fag. I overvejelserne indgår, om censorerne vil kunne udpeges fra færøsk side. Undersøgelsen vil blive fremmet mest muligt.“

Hertil føler jeg trang til at knytte et par bemærkninger.

Allerede den 28. september forrige år blev det på et lærerrådsmøde ved gymnasiet i Thorshavn enstemmigt vedtaget, at eksaminationen dér skulle foregå på færøsk, således at den lignede den daglige undervisningssituation. På et elevforeningsmøde 4. oktober blev samme krav enstemmigt vedtaget. I dagene den 28.-30. november var skolens rektor i København, hvor han mundlig rejste samme krav over for direktoratet. Den 23. januar tilskrev 63 elever fra 3. g-klassen skolens rektor således:

„Undertegnede elever nægter at anvende det danske rigssprog, fordi det hæmmer os at skulle tale på et fremmed sprog om eksamensspørgsmål, som i sig selv giver os nok at

tænke på. Derudover forvansker denne eksamensform eksamen ved, at det ofte bliver til en samtale mellem elev og censor og ikke, som det bør, en samtale mellem elev og lærer i den sædvanlige undervisning.“

I lagtingssamlingen sidste vinter blev der enstemmigt fattet beslutning om, at eksaminationen ved Færøernes gymnasium bør ske på modersmålet, færøsk. Til trods herfor fik direktoratet gennemtruffet, at der ved eksaminationen til studentereksamen i foråret blev beskikket en censor, der ikke forstod et ord færøsk. Det pågældende fag var samfundskundskab. Eksaminationen i dette fag foregik derfor på dansk. Forinden havde direktoratet kundgjort for eleverne, at såfremt de ikke talte dansk, fik de ingen eksamen. Stillet over for denne tvangssituation valgte de allerfleste elever i sidste øjeblik at tale dansk ved eksamen. Imidlertid var der to elever, der ikke ville bøje sig, og som talte færøsk. Derfor blev de straffet, idet de ikke fik deres eksamen. Eksaminationen af disse to elever blev optaget på bånd og er senere blevet oversat til dansk. Både lærerrådet og skolens rektor har til direktoratet henstillet, at disse to eksaminationer bliver bedømt, og at der „gives karakter på grundlag af bekræftede afskrifter og oversættelser af båndene, således at vedkommende elever, som jo er blevet eksamineret, kan få deres eksamensbeviser.“

Som allerede bemærket har direktoratet nægtet at imødekomme denne henstilling. Dette er i korthed, hvad der hidtil er sket i denne sag. Jeg har kaldt denne fremfærd for sprogsvang, og denne betegnelse fastholder jeg, selv om statsministeren benægter det. Man tvinger færøske gymnasieelever til at tale dansk, såfremt de vil gøre sig håb om at opnå studentereksamen. Man tilsidesætter lærerrådets enstemmige vedtagelse, elevernes enstemmige vedtagelse, lagtingets enstemmige vedtagelse.

I en debat i sidste folketingssamling spurgte et af medlemmerne, hvorfor man ikke kunne kalde en spade for en spade. Jeg forstår sådan set statsministeren meget godt, når han ikke vil kalde denne åbenlyse sprogsvang for sprogsvang. Ordet findes for øvrigt ikke i de danske ordbøger, øjensynlig fordi der her i Danmark ikke finder nogen sprogsvang sted. Men på Færøerne har der i lange tider fundet sprogsvang sted, og i